contact

orgaan van de

Arubaanse Onderwijs Bond

SEPTEMBER 1968

CONTACT

Orgaan van de Arubaanse Onderwijsbond

Correspondentie adres: San Nicolas, Postbus 386

BESTUUR :

J. BASTIAANSE, Voorzitter	Gilles Poppestraat 1. Tel. 7216
Mej. W. SCHAAP, 1st Secretaresse	Gen. Maj. de Bruynewijk 18, Tel. 7135
Mej. C. I. BRYSON, 2de Secretaresse	N.C.C. 101
J. D. FRIELINK, Penningmeester	Spaans Lagoenweg 17, Tel. 7534
R. B. KOCK, Commissaris	Mangostraat 8
C. A. BRUCE Red. Comm.	W.K. 1, Tel. 5941
G. BOUWMEESTER Red. Comm.	Savaneta 236A, Tel. 7260

Verenigde Antilliaanse Drukkerijen

SEPTEMBER 1968

Hard of hart voor de zaak?

Tijdens een schertsinterview antwoordde Godfried Bomans, die de rol van kunstenaar vertolkte, op een vraag of hij van zijn kunst kon leven: „De voldoening van het scheppen is onze beloning en dat is fiscaal ook niet achterhaalbaar."

Het gaat er op lijken, dat menig onderwijzer ditzelfde standpunt inneemt.

Een oud-collega zei mij eens: Onder onderwijzers vind je eigenlijk weinig „harde" mensen.

U weet het wel: „Lief onderwijzertje, wil je dat nog even doen en dat en dat? Haal het niet in je hoofd te weigeren en wee je gebeente als je het in de baas zijn tijd doet!" „Jazeker, meneer, ik zal doen wat U zegt."

Kort geleden deelde nog iemand een compliment uit aan allen, die zich bezighouden met de brugklas. In dit nummer spreekt onze voorzitter zijn waardering uit. Beiden worden bedankt voor hun lovende woorden. Natuurlijk, bij het invoeren van een nieuw systeem ontstaan er vele problemen, die wat extra inspanning vereisen. Het is prettig om te horen, dat er mensen zijn, die je werk waarderen, maar woorden alleen zijn niet afdoende, een redelijke financiële vergoeding zou een grotere stimulans zijn voor het voortzetten van de activiteiten. Deze stimulans dient de regering te geven. De onderwijzers worden onderbetaald. Men speculeert op het goede hart. Onderwijzers doen het toch wel. Ze kunnen de kinderen toch niet zo maar in de kou laten staan?

Ik heb het gevoel constant door de regering om de tuin geleid te worden. Als een onderwijzer zich nu eens precies zou beperken tot zijn schoolse werkzaamheden, wat dan? Men zou moord en brand schreeuwen. Die vent, die heeft ook niets over voor de kinderen. Ik begrijp wel, dat men buiten-

schoolse activiteiten niet in het salaris kan verdisconteren; maar laat men alle werkzaamheden, die met het leerproces te maken hebben, behoorlijk belonen: En dat gebeurt niet!!

Hoe moet het nu: hart hebben voor de zaak en maar accepteren wat er ons voorgelegd wordt of hard zijn voor de zaak en niet meer doen, dan wat er precies gevraagd wordt?

Hoe moet het: werken met het horloge in de hand of maar niet letten op een weekendje?

Zoals ik al eens vaker vernomen heb: het plezier in het werk wordt minder, om niet te zeggen vergald.

We hoeven er geen doekjes om te winden: een adequaat salarisbeleid kan veel goedmaken, maar wanneer kunnen we dat verwachten? Wanneer?

G. BOUWMEESTER

Onzekerheden

Enige tijd geleden schreven we in Contact over onzekerheden We kunnen nu iets meer zekerheid geven. We zijn er nu namelijk zeker van, dat de overheid alles in het werk stelt om de onzekerheden zo groot mogelijk te maken.

We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat men voortdurend bezig is de positie van de onderwijzer te ondergraven.

Men schijnt er op uit te zijn om iedereen het plezier in zijn werk te ontnemen door hem voortdurend te laten denken aan zijn financiële positie en de ondermijning daarvan.

Het begon met de wegneming van de onbillijkheid dat mensen die hun aktes hier haalden en 1B-er werden, minder verdienden dan van elders aangetrokken leerkrachten. Direkt werd een bepaalde groep uitgesloten, die, zeer terecht, daarover ontevreden was. Toen werd de akte handenarbeid een akte waarmee men 1B-er kon worden. Men had over het hoofd gezien dat deze akte sinds 1935 gelijkgesteld was aan de aantekening r. Er werd snel een wet of besluit gemaakt, met terugwerkende kracht N.B., om dit ongedaan te maken.

Mensen die een hypotheek hebben van het pensioenfonds, krijgen plotseling bericht dat de rente verhoogd is.

Nu zijn de onderwijzers uit Suriname weer van een deel van hun bevoegdheden beroofd.

Dan wordt ieder verzoek, hoe klein ook, stelselmatig afgewezen, waarbij men op beantwoording van brieven soms ongeveer een jaar moet wachten.

Voeg daarbij nog de nieuwe salarisregeling, vooral ontzettend geheim, die zo is, dat de bonden alleen maar weg konden lopen, en de nieuwe verlof????regeling, dan zijn we wel ongeveer compleet.

Vooral dat verlof is voor velen een bron van voortdurende onrust. Geruchten bij tientallen, maar de overheid, onze werkgever, doet niet om de rust te herstellen.

Deze werkgever moet werken met buitenlandse krachten, omdat het land zelf onvoldoende mensen heeft. Deze buitenlandse krachten hebben zekere banden met het land waar ze vandaan komen, ook al willen ze per sé niet terug om er weer te gaan wonen. Verlof is voor deze mensen noodzakelijk en voor degenen die niet van elders komen is een behoorlijke vakantieregeling eveneens onmisbaar. Als men vakantie krijgt, moet men deze ook kunnen besteden aan ontspanning. 't Is al te gek dat het merendeel van de ambtenaren niet met verlof kàn en daarmee ook alle voordelen ervan verspeelt. Voor hen moet zeker een behoorlijke vakantietoelage worden ingesteld.

En nog afgezien van alle financiële overwegingen, hoe denkt men erover dat een werkgever zonder meer een aantal rechten intrekt???

Kunnen de werknemers nu zeggen: wij gaan naar rato minder werken?? Dat zou eigenlijk moeten, want de tijd is nodig om het verlies goed te maken. Wat is deze overheid voor een werkgever die voortdurend beknibbelt op rechten in een tijd dat overal vooruitgang op het gebied van voorzieningen wordt gemaakt?

Wanneer houdt dit nu eens op? Wanneer komt onze werkgever nu eens voor de dag met een plan, een uitgewerkt plan, dat uitgevoerd kan worden, zowel rechtszekerheid van personeel als voor het onderwijs zelf?

Wij willen weten waar we aan toe zijn!!!

Is dat te veel gevraagd?

Graven wij zò misschien ons eigen graf?

Wanneer we de toestand bij het onderwijs eens rustig bekijken, zien we dat deze wel bijzonder vreemd is.

Er heerst een groot tekort aan leerkrachten, vooral bij het middelbaar, technisch en huishoudonderwijs. Eén van de oorzaken is de slechte salariëring ten opzichte van Nederland, waardoor het aanwerven van leerkrachten bemoeilijkt wordt.

De open plaatsen worden gevuld door leerkrachten uit andere takken van onderwijs (vaak onbevoegd) of door mensen van de eigen school in de vorm van overwerk te laten werken in de vakatures. Deze doen dat, gezien de slechte salariëring op de Antillen, graag, omdat zij hun gezin hier toch van het nodige dienen te voorzien.

Deze manier van opvullen is voor de overheid gunstig, want de leerkracht behoeft maar éénmaal uitrustingskosten te krijgen en ook maar éénmaal met verlof, al werkt hij in twee betrekkingen.

Wanneer we nu even doorredeneren, zien we dat het voor de overheid dubbel onvoordelig zal zijn om de salarissen te verbeteren. Want salarisverbetering neemt voor de leerkrachten de **noodzaak** weg om bij te verdienen. Zij werken niet meer over of in andere vakatures. Dan moeten er nieuwe leerkrachten aangetrokken worden van elders.

De overheid zal dus alles doen om de bestaande toestand te handhaven, daar dit uitermate voordelig is.

Wilt U hierover eens nadenken????

Vooral in verband met bovengenoemd graf!

De brugklasonderwijzer

Met de invoering van de brugklas is er wel iets veranderd in ons onderwijs, hoeveel dat zal nog moeten blijken. Maar voor sommige onderwijzers is er wel degelijk een grote verandering gekomen.

Als niet brugklasleider heb ik met stijgende verbazing gezien hoeveel extra werk onze collega's, die te maken hebben met de brugklas, te verzetten hebben gekregen. Voortdurend zie ik ze bezig met het ontwerpen

van opdrachten en centrale proefwerken, hetgeen in hun vrije tijd moet gebeuren, omdat het samenstellen van een goede verantwoorde opdracht geen karweitje is dat je zo even tussen neus en lippen door doet.

Het wordt steeds duidelijker dat het welslagen van het brugklas-erperiment uitsluitend afhangt van de brugklasleiders en de andere collega's die met de brugklas te maken hebben.

Nu zien we voorlopig alleen nog maar het extra werk in verband met het onderwijs zelf.................. Maar daar komt straks nog iets bij. Misschien zijn er reeds een aantal mensen aan begonnen. Ik doel nu op de administratie in verband met de selectie. Enorme leerlingenkaarten dienen te worden ingevuld en beoordelingen gegeven. Wij weten àllen hoe moeilijk het is om een oordeel te vellen over eigenschappen van een leerling, anders dan in het beroemde cijfer zijn vastgelegd. Hiermee zal ook weer een grote hoeveelheid tijd gemoeid zijn.

Het lijkt me alleszins op zijn plaats om enige woorden van lof toe te zwaaien aan onze collega's die nu in de brugklas werken. In ieder geval hebben ze mijn grote bewondering. Ik hoop, dat anderen, vooral degenen die de taak van de onderwijzer te beoordelen hebben, mijn bewondering delen, en ik hoop, dat bestuurscollege en schoolbesturen eveneens zich bewust zijn van de grote extra taak die deze collega's opgedragen hebben gekregen.

J. BASTIAANSE

Onderwijs quo vadis?

Ongerustheid, ontevredenheid, teleurstelling, wrevel, ziedaar de substantieven, die ongeveer de stemming weergeven, welke momenteel in het onderwijzerskorps heerst.

In een serie Contact-artikelen wil ik een poging doen genoemde stemming te analyseren door waarschijnlijke oorzaken en mogelijke gevolgen aan te geven, hierbij gedreven door mijn grote ongerustheid over de toekomst van ons Arubaans onderwijs, zowel kwalitatief als kwantitatief.

Daar ik om een aantal redenen, waar ik later meer gedetailleerd op in hoop te gaan, aanneem dat men van „hogerhand" deze ongerustheid niet deelt, zal ik mij in deze artikelen ook tot taak stellen, het beleid van overheid (heden) en autoriteiten kritisch te begeleiden, want aan hen is de taak om de ongerustheid, ontevredenheid enz. weg te nemen, opdat wij ons alleen, wanneer wij ons zowel moreel als materieel geruggesteund weten door de overheid, volledig en enthousiast kunnen wijden aan onze taak van onderwijs en opvoeding.

Hoofdstuk I. Onderwijsbegroting

Enige weken geleden heeft het B C. van het eilandgebied de ontwerpbegroting voor het dienstjaar 1969 aangeboden. Onderwijs wordt behandeld in hoofdstuk X: „Volksontwikkeling en Opvoeding".

Op het eerste gezicht kunnen we met voldoening vaststellen dat Aruba

van het gehele uitgavenpakket (bijna f. 36.000.000) ongeveer 30% besteedt aan Onderwijs en Opvoeding (bijna f. 11.000.000). Dat is heel wat, maar................ lang niet genoeg om de toekomst van het onderwijs op Aruba met een gerust hart tegemoet te zien.

Want bij nadere bestudering blijkt, dat

1. Het bedrag voor aanschaffing en onderhoud van boeken, leermiddelen en schoolbehoeften voor het gewoon lager onderwijs **nog steeds hetzelfde is als 10 jaar geleden!**

Dit leermiddelenbudget bedraagt voor gewoon lager onderwijs (mulo-onderbouw) f. 10,50 per leerling plus f. 2,— per meisjesleerling voor handwerken en f. 1,— per jongensleerling voor handenarbeid, zoals te lezen in de Memorie van Toelichting.
waar in de afgelopen 10 jaar hele reeksen prijsverhogingen hebben plaats-
waar n de afgelopen 10 jaar hele reeksen prijsverhogiingen hebben plaatsgevonden, is het een klein rekensommetje om te concluderen, dat de lagere scholen slechts een fractie van de leermiddelen kunnen bestellen van hetgeen zij 10 jaar geleden voor dit bedrag konden aanschaffen. Daarbij komt nog, dat er de laatste jaren (gelukkig) heel wat Antilliaanse methodes zijn ingevoerd, die in verhouding uiteraard zeer duur zijn (klein afzetgebied — kleine oplage).

Eén voorbeeld ter illustratie: aanschaffing of vervanging van de methode „Zonnig Nederlands" kost in de hogere klassen per leerling ca. f. 10,—, hetgeen betekent dat daarmee alleen het gehele leermiddelenbudget is besteed!

In een onderhoud, dat de hoofden van de Openbare Scholen begin 1967 met de Gedeputeerde van Onderwijs mochten hebben, is nadrukkelijk op deze onhoudbare toestand gewezen. Helaas, tot nu toe zonder resultaat!

Ik herhaal hier nogmaals onze noodkreet:

Dit leermiddelenbudget is momenteel zeer ontoereikend, zulks tot grote schade van de kwaliteit van ons onderwijs!

2. In de onderwijsbegroting geen bedrag is opgenomen voor een algemene salarisherziening voor het onderwijzend personeel. Het B.C. van Aruba verwacht kennelijk voor het dienstjaar 1969 een dergelijke herziening niet en acht dit waarschijnlijk niet opportuun en/of mogelijk.

Of zij zich hierbij heeft laten leiden door de houding van de landsregering in het georganiseerd „overleg" met de vertegenwoordigers van de Ambtenarenbonden, of meent, dat de onderwijssalarissen geen herziening behoe-

ven, is voor ons tot heden een raadsel. Het eerste lijkt het meest waarschijnlijk, want na enig speuren vond ik bij hoofdstuk XII („Overige Ontvangsten en Uitgaven en Onvoorzien") een post van f. 400.000 voor Kosten van salarisherziening.

De Memorie van Toelichting zegt hierover het volgende: „In verband met de op handen zijnde herziening van de salarisregeling, wordt deze post voorshands op f. 400.000 geraamd. De betreffende salarisposten zullen t.z.t. wanneer de regeling is vastgesteld en de juiste bedragen bekend zijn, uit deze post worden belast".

Als we dit bedrag delen door het aantal op Aruba werkzame ambtenaren (en daarmee gelijkgestelden) dan komen we ongeveer op een gemiddelde verhoging van ca. f. 30,— per maand.

Als U de ontwikkelingen in eerstgenoemd G.O. hebt gevolgd zult U inzien dat dit bedrag overeenkomst met de (grotendeels tijdelijke) fooi, die de landsregering ons had toegedacht, hierbij geheel voorbijgaand aan onze zeer redelijke verlangens omtrent aanpassing van ons inkomen aan de inmiddels drastisch gestegen kosten van levensonderhoud sinds 1958!!!!

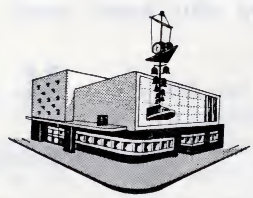
Indien het B.C. van Aruba plannen en houding van de landsregering onderschrijft, hetgeen deze begroting doet vrezen, verwacht ik in de zeer nabije toekomst een versnelde en vergrote emigratie van onderwijskrachten van Aruba naar Nederland, zeer tot schade van de continuïteit bij het Onderwijs op Aruba.

Het is waarschijnlijk voor U geen nieuws dat er reeds per **1 sept. 1968 voor honderden Arubaanse kinderen géén onderwijzer was!**

Tot slot wil ik niet nalaten te wijzen op één lichtpuntje in de begroting, het onderwijs betreffende.

In hoofdstuk III („Openbare orde, Veiligheid en Zedelijkheid") is in paragraaf 4 (veiligheid van het verkeer) f. 10.000 opgebracht voor Verkeersonderwijs. Uit het feit, dat de begrotingen van 1966 en 1967 hiervoor resp. aanwezen f. 5000 en f. 8.500 mogen we concluderen dat het B.C. de bede van de schoolverkeerscommissie heeft verhoord, alsmede het grote belang van algemeen verkeersonderwijs heeft onderkend, zodat nu alle scholen van het meest noodzakelijke lesmateriaal kunnen worden voorzien. Hiervoor namens de schoolverkeerscommissie en namens alle bij dit onderwijs betrokkenen, hulde aan het B.C.

J. SNIJDERS

Zweeds onderwijs

ligt tiental jaren op het onze voor

J. G. Roos

Op 25 mei 1967 besloot de gemeenteraad van Voorburg op verzoek van het College van Curatoren van het Openbaar Dalton-Lyceum te Voorburg de rector van het O.D.L., de eerste conrector en het hoofd van de 2e Openbare U.L.O. een studiereis naar Zweden te laten maken.

Deze reis moet gezien worden als een onderdeel van de voorbereidingen die getroffen worden voor het functioneren van een Voorburgse Openbare Dalton Scholengemeenschap, die per 1 augustus 1968 gevormd zal worden uit het Openbaar Dalton-Lyceum en de twee Voorburgse Openbare U.L.O.-scholen.

Het doel van de reis was de veranderingen te bestuderen die de laatste 15 jaar in Zweden hebben plaatsgevonden op het gebied van het voortgezet onderwijs en te zien in hoeverre deze van belang zijn voor de Nederlandse ontwikkelingen. Het lijkt ons goed ook in 'Onderwijs en Opvoeding' een verslag van deze reis op te nemen.

De structuur van het Zweedse onderwijs in de 1e helft van deze eeuw was in grote trekken gelijk aan de Nederlandse, zoals wij die thans nog kennen.

Na een 4- of 6-jarige schoolloopbaan ging ±15% van de leerlingen na

een toelatingsonderzoek naar het zogenaamde Gymnasium (te vergelijken met ons Lyceum), terwijl de overigen één of meer jaar hetzij de lagere school verder afliepen, hetzij een of andere vorm van voortgezet onderwijs, theoretisch dan wel praktisch gericht, volgden. Op initiatief van de parlementaire onderwijscommissie werden omstreeks 1950 de eerste experimenten ingezet om te komen tot een meer geïntegreerde onderwijsvorm, in casu scholengemeenschappen.

Toen in 1962 en 1964 deze experimenteerfase werd afgesloten door wetten, die respectievelijk de scholengemeenschap en het zogenaamde Nieuwe Gymnasium definitief vastlegden, was reeds meer dan de helft van de Zweedse scholen volgens de nieuwe structuur opgebouwd.

Sociale motieven

Uitgangspunt in het denken van de Zweedse onderwijshervormers was de wens iedere leerling individueel de optimale mogelijkheden te bieden een zo hoog mogelijk niveau te bereiken. Een vroegere selectie (bijvoorbeeld na het basis-onderwijs) zou voor vele leerlingen prematuur zijn en vaak een afsluiting betekenen van zijn werkelijke mogelijkheden. Deze onderzoekingen hebben uitgewezen, dat met name de praktisch gerichte intelligentie en belangstelling pas bij 15 à 16 jaar zichtbaar wordt. Een zeer gering percentage bezocht het zo hoog gewaardeerde gymnasium; een ander probleem was dat te weinig begaafde leerlingen zich konden ontwikkelen in de meer praktisch-technische richting.

De meest bepalende factor voor de gheele omwenteling in het onderwijs was evenwel het feit, dat **alle onderzoekingen aantoonden, dat de 'driedeling' in het voortgezette onderwijs weinig of niets te maken had met intelligentie, doch ten nauwste samenhing met de sociale klasse waaruit de leerlingen voortkwamen.**

Opmerkelijk was bij deze onderzoekingen dat, ook al waren de leerlingen uit een lager milieu toegelaten tot de scholen van het hoogste niveau, de doublures en 'drop-outs' vooral ook juist uit deze milieus kwamen. Verdere onderzoekingen wezen uit dat het voor kinderen van 11 à 12 jaar mogelijk was hun vooral verbale achterstand nog in te halen, met name in een **'non-selectief'** klimaat. Als tenslotte deze leerlingen hun beroepskeuze op latere leeftijd zouden kunnen doen, zou de invloed van de ouders, de huiselijke omstandigheden, geringer zijn.

Als de staat zich dus ten doel stelde aan ieder kind werkelijk gelijke kansen te geven, zou het vormen van een scholengemeenschap, zowel onderwijskundig als sociaal gezien een bijdrage kunnen leveren tot het verwezenlijken van deze doelstelling.

Pedagogische motieven

Er vanuit gaande dat een scholengemeenschap pas werkelijk kan functioneren, als kinderen van ieder intellectueel niveau en van verschillende sociale achtergronden behoren tot dezelfde schoolklas, vroeg men zich af wat de repercussies hiervan wel zouden zijn op de kinderen zelf. Zou men de doelstelling om ieder kind zijn eigen persoonlijkheid te laten ontwikkelen

op deze wijze wel weten te verwezenlijken? Zou deze dagelijkse confrontatie van verschillen in intelligentie niet juist de ontwikkeling van deze persoonlijkheid schaden?

Verreweg het grootste deel van de Zweedse pedagogen was en is van oordeel, dat deze dagelijkse confrontatie uitermate vruchtbaar voor de ontwikkeling van ieder kind is in zijn voorbereiding op de maatschappij waarin het later leeft. De kinderen leren immers te leven en te werken in een situatie, vergelijkbaar met die in hun verdere leven.

Werkt, zo vroeg men zich af, een dergelijke groepsindeling niet frusterend enerzijds voor de begaafden die niet 'aan hun trekken komen', anderzijds voor de zwakkeren, die het tempo niet kunnen bijhouden?

Allerlei onderzoekingen ook op dit terrein hebben aangetoond, **dat het in ieder geval een feit is dat de zwakkere leerlingen in een ongedifferentieerde klas veel betere prestaties leveren dan in een gedifferentieerde.** De meest begaafden gaven ook geen problemen.

De moeilijkste groep vormde de redelijk begaafde leerlingen. De resultaten van de testen, afgenomen op verschillende momenten in de schoolloopbaan van kinderen, zowel in gedifferentieerde als in ongedifferentieerde klassen, gaven soms aan, dat de redelijk begaafde leerlingen van ongedifferentieerde klassen een kleine achterstand hadden op collegae in gedifferentieerde klassen. Merkwaardig genoeg slechts in enige fasen van hun schoolloopbaan, maar lang niet in alle.

Men meende evenwel, dat dit geringe nadeel niet opwoog tegen de enorme voordelen voor zovele andere kinderen. Overtuigd dat de heterogene groepering grote voordelen bood voor de ontwikkeling van de persoonlijkheid van het kind, terwijl daarnaast intellectueel gezien de nadelen uiterst gering bleken te zijn, dan wel afwezig waren, koos men uit pedagogische motieven voor de scholengemeenschap, en wel in zijn 'heterogene vorm', dus met ongedifferentieerde klassen.

Vergelijking

(Hierbij wordt de nieuwe Nederlandse onderwijsstructuur en terminologie — VWO, HAVO, etc. — gehanteerd. De percentages zijn gefixeerd naar de bestaande toestand).

	verschillen
a uitgestelde specialisatie	. vroegere richtingkeus noodzakelijk
b zwakker begaafden kunnen verder komen door contact met andere leerlingen. groter aantal leerlingen ksijgen een VWO-kans. naar het VWO gaat 30% (ministerie-beschikking).	. zwakbegaafden vormen een groot probleem, enerzijds door de „homogene' groepering, anderzijds door gebrek aan coëducatie. (jongens in LTS-en, meisjes in huishoudscholen). in Nederland gaat een kleine 15% naar VWO en komt ongeveer 7% eraf
c keuze van ouders en leerlingen doubleren komt nauwelijks voor (zowel op S.G. als Gymnasium).	. beslissingen van de school 25% per jaar doubleert.
d 't niveau in S.G. en Gymnasium niet lager dan het niveau in Nederland in vergelijkbare leerjaren.	

a Uitgestelde specialisatie — Vroege richtingkeuze

Het Zweedse kind betreedt op zijn 6e à 7e jaar de scholengemeenschap en doorloopt zonder onderbreking 9 klassen. De eerste 6 klassen zijn volledig ongedifferentieerd. Vanaf de 4e klassen krijgen alle kinderen Engels.

Van de 35 lesuren in de 7e klas (onze 1e) zijn 30 voorgeschreven, 5 ter keuze, onder andere een tweede vreemde taal.

Van de 35 lesuren in de 6e klas zijn 24 voorgeschreven en 11 ter keuze. De leerling kan in de 9e klas kiezen tussen 9 'streams', 4 theoretische, 5 meer praktisch gerichte. De beste 30% van de kinderen gaat naar het Gymnasium (lees: Lyceum), ±40% naar andere vormen van voortgezet onderwijs, zoals beroepsopleidingen.

Van de voorgeschreven vakken in de klassen 7 en 8 wordt alleen wiskunde in een moeilijker en een gemakkelijker cursus gegeven, zoals dat ook het geval is bij de keuzevakken. Alle andere vakken worden ongedifferentieerd, dus heterogeen, gegeven; waarbij men bedenke dat het hier gaat om klassen waarin alle kinderen van een bepaalde leeftijd zitten. Het spreekt vanzelf, dat individualisatie, het werken in groepen, taken en dergelijke hierbij een grote rol moet spelen.

(wordt vervolgd)

Uit: Ond. en Opv., Jrg. 19, No. 6